

hogy jól megalapozza jövőjét és mégis hiába küzd. Ennek okát szerintem az általános bajoktól eltekintve a verseny kinővéseiben találhatjuk meg.

Végül a tulzsufoltság legsajgóbb sebére kívánok rámutatni. A boldogulók is csak addig boldogulnak, míg munkaképesek. Több mint félszázad óta élek ügyvédi és csak ügyvédi légkörben. Nem tudok rá esetet, hogy akárcsak egyetlen magyar ügyvéd tisztán ügyvédi keresményből vagyont hagyott volna hátra. Ha ez így volt már a háboru előtt, még szomorubb a kép azóta. Hisz ha már egyszer az ügyvéd meg is takarított valamit, azt bizony nem tudta átmenteni. Az ügyvéd értékpapírba fektette pénzét, mi lett abból? A boldogulók, ha végig azok maradnának is; legjobb esetben u. n. sovány Notpfenniget hagyhatnak örököseikre, míg életükben bekövetkező munkaképtelenségük esetében még saját gyógykezeltetésükre sem telik, családjuk pedig egyenest kétségbeesztő helyzetbe kerül. Szinte irigylésreméltó azon kisszámu ügyvédi özvegyek és árvák sorsa, kik még összeköttetésük révén trafik, zongora, ének- vagy nyelvlecke, kézimunka vagy ügynökösködés árán magukat, családjukat valahogy a víz felett tudják tartani.

Dr. Szilágyi Artur Károly.

(Folytatjuk.)

Ügyvédi immunitás.

Az ügyvédi immunitás kérdését a háboru utáni abnormis izgatott életviszonyok tolták az előtérbe. Amint az emberi organizmus egyes szerveire az egyén akkor lesz figyelmes, amikor az organizmus beteg, illetve az egyes szervek abnormisan működnek, úgy a beteg társadalom is ily időkben teszi figyelmessé a jogi élet faktorait az egyes jogintézmények meg nem felelő voltára.

Mielőtt az ügyvédi immunitás továbbfejlesztésének kérdésével foglalkoznék, tisztáznom kell az ügyvédi immunitásnak helyes fogalmát. Az ügyvédi immunitás helyes fogalmának meghatározásánál célszerű az országgyűlés tagjainak immunitását röviden tárgyalni és ezen rokonintézmény kapcsán a következtetéseket levonni. Ez az immunitás tudvalévöleg különös szabályok alá helyezi az országgyűlés tagjait, nem azzal a szándékkal, hogy az országgyűlés tagjainak, a jogegyenlőség elvének rovására kiváltságot adjon, hanem azért, hogy biztosítsa a törvényhozói funkciók helyes ellátását. Ez a mentelmi jog tudvalévöleg két, lényegileg különböző, intézményt foglal magában, úgymint a *felelőtlenséget* és a *sérthetetlenséget*. A felelőtlenség alatt értjük azt, hogy a törvényhozás tagjai által, hivatásuk gyakorlása közben tett nyilatkozatokért, illeve ily irányu tetteikért, őket csupán az országgyűlés vonhatja felelőssé. A sérthetetlenség alatt pedig azt értjük, hogy az ország-

gyűlés tagjai ellen, az országgyűlés előzetes felhatalmazása nélkül, nem indítható semmi olyan eljárás, mely őket hivatásuk gyakorlásától elvonhatná.

A felelőtlenségnek biztosítása legelső sorban a szólás-szabadság biztosításából áll. Ez a szólás-szabadság nem abszolút, amennyiben tételes rendelkezések — így különösen a házszabályok — gondoskodnak arról, hogy a szólásszabadság ne fajuljon el. E tekintetben felhívom a figyelmet a mentelmi joggal kapcsolatos fejlődésnek ismertetésére — lásd: Tomcsányi Vilmos Pálnak A Mentelmi Jogról című munkáját. — Hogy bizonyos időkben mily szűkre kívánták fogni a mentelmi jogot, erre példa az angol király nevében 1593-ban adott kormánynyilatkozat, mely szerint: „a parlamenti szólásszabadság nem jelenti azt, hogy mindent mondhat bárki is, ami eszébe jut, hanem csak azt, hogy az illető igent vagy nemet mondhat“. Hogy ez a szűkkeblű szólásszabadság nem elégitette ki az angol parlamentet, az kézenfekvő. Az angol mentelmi jognak törvénye végre arra az eredményre vezetett, hogy a Bill of Rights-nek 9-ik cikke szerint: „a parlamenti beszédek, vitatkozások és eljárások nem lehetnek üldözés és feleletre vonás tárgyai semmi törvényszék előtt, vagy más helyen, kivéve magát a parlamentet“.

Áttérve ezek után az ügyvédi immunitás kérdésére, nyilvánvaló az, hogy az Ü. R. 52-ik §-ában biztosított „teljes szólás-szabadság“ nem jelentheti azt, hogy az ügyvéd hivatásának gyakorlása közben *büntetlenül* követheti el mindazokat a bűncselekményeket, amelyek elméletileg véve előszóval elkövethetők, így pl. az istenkáromlás, a király elleni sértés, az izgatás bűncselekményét stb. Maga az Ü. R. felhívott szakasza ugyan csupán azt a korlátozást tartalmazza, hogy: „az ügyvéd ügy bíróságok, mint hatóságok előtt mindenkor az 1868. 54-ik t.-c. 118. §. rendeleteit az abban foglalt következmények terhe alatt megtartani köteles“. Ezen utóbbi törvényhely tudvalévőleg az iránt tartalmaz intézkedést, hogy a felek kötelesek magukat a bíró előtt egymás irányában illendően, a bíróság iránt pedig tisztelettel viselni. Ezen §. továbbá azt tartalmazza, hogy az esetre, ha ide vonatkozólag vétének és a rendreutasítás fogamat nélkül marad, úgy pénzbírsággal büntetendők; fennmaradván ezenfelül a sértett fél magánkeresete és a bíró személyének súlyosabb megsértése esetében a bűnvádi kereset, — nyilvánvaló azonban, hogy az Ü. R. 52. §-a által biztosított teljes szólásszabadság helyesen akképen értelmezendő, hogy az ügyvédnek ezen teljes szólásszabadság dacára, hivatása gyakorlása közben élő szóval sem szabad bűncselekményeket elkövetnie és nem szabad oly magatartást tanúsítania, amely fegyelmi vétséget foglal magában. Eziránt a gyakorlatban egyébként soha kétség nem volt.

Azon magasabb szempontok, amelyek szükségessé teszik, hogy az ügyvéd az igazság keresésében bátran és anélkül, hogy folyton arra gondolna, hogy nem teszi-e ki magát saját személyében messzemenő következményeknek, szükségessé tették azt, hogy az ügyvéd bizonyos esetekben mentességet élvez-

zen akkor is, ha hivatásának gyakorlása közben kénytelen mások becsületét érinteni. Idevonatkozólag az 1878. 5-ik t.-c. 266-ik §-a azt a rendelkezést tartalmazta, miszerint rágalmazás vagy becsületsértés miatt bünvádi eljárásnak nincs helye; ha a tény vagy a gyalázó kifejezés a hatóság előtt folyamatban lévő ügyben, ezen ügyre és az ügyfelekre vonatkozólag tárgyalás alkalmával szóval vagy az ügyiratokban állítatik, illetőleg használtatik; vagy ha a becsületsértő következtetések az ügyben felmerülő tényekből vagy körülményekből származtatnak.

A büntetőtörvénykönyvnek ezen rendelkezését tudvalévőleg hatályon kívül helyezte a becsület védelméről szóló 1914. évi 41-ik t.-c. és ennek helyébe lépett a most idézett t.-c. 17-ik §-a.

Králik Lajos a „Magyar Ugyvédség“ című munkájában joggal mutatott rá arra, hogy a büntetőtörvénykönyv 266. §-a által biztosított mentesség meg nem felel és szembehelyezi ezzel az angol jogot, amely szerint a privilegium *nemcsak a bíróság előtti* vitás ügyekre, hanem minden hatóságra és eljárásra kiterjed, amelyek igazságot keresnek és szolgáltatnak, *sőt minden érintkezésre és értekezésre*, melyet az ügyvéd előkészítés vagy tárgyalás alatt lévő ügy folyamán kliensével folytat.

Meg kell állapítanunk, hogy a becsületvédelmi törvény 17. §-ában biztosított mentesség szélesebb körű, mint a büntetőtörvénykönyv 266. §-ában körülírt, amennyiben a rágalmazás vagy becsületsértés megállapítása kizáratik akkor is, ha a nyilatkozat nem vonatkozik az ügyfélre, hanem más személyre, feltéve, hogy a nyilatkozat az ügyvel összefügg és az ügyfél érdekében szükséges volt.

A becsületvédelmi törvény miniszteri indokolása kifejezetten utal azonban arra, hogy a szóbanforgó §. csupán a rágalmazás vagy becsületsértés megállapítását zárja ki, tehát sem egyéb bűncselekménynek (p. o. Btk. 327., 328-ik §.), sem felelősi vétségnek tényálladékát, sem pedig rendbüntetésnek alkalmazását.

A magyar ügyvédi kamarák 1924. évi december hó 4-én megtartott értekezletükből kifolyólag az igazságügyi kormányhoz emlékiratot terjesztett elő, amelyben reámutattak arra, hogy a fennálló jogszabályoknál hatékonyabb garancia által kellene körülbástyázni az ügyvédi szólásszabadságot. Reámutattak arra, hogy normális, nyugodt időkben az ügyvédet nem vonták felelősségre a hatóságok és főképp a bíróságok előtt elmondott beszédért, még ha azokban, szigoruan véve a büntetőjog szempontjából, kifogásolható rész is foglaltatott, hanem ilyenkor rendszerint elegendőnek tartották az elnöknek rendtartási jogát. Az említett emlékirat reámutat ezenkívül arra is, hogy az utolsó években többször előfordult, hogy az ügyvédet a védőbeszédben elmondottakért büntető úton is, pl. izgatás címen, perbe fogták. Az ügyvédi kamarák szükségesnek találták azt, hogy az ügyvédi szólásszabadság további, pozitív biztosítékokkal garantáltassék, mert ezeknek hiánya a heves párttusáknak és a politikai viszonyok gyors változásának jelen korszakában a politikai vonatkozású büntető perekben különösen

érzhetővé válik. A dolog természetében rejlően politikai vonatkozású büntető perekben a védőügyvéd a kamarák megállapítása szerint gyakran csak teljes önfegyelmzési képesség mellett tudja elkerülni azt, hogy védőbeszédében az izgatás vagy a büntett feldicsérésének büncselekményét el ne kövesse. A kamarák tudatában vannak annak, hogy a helyesen felfogott közérdekre való tekintettel nem lehet teljes immunitást adni az ily természetű magatartásra. Épp ezért az általános közérdeket, az ugyancsak közérdeket képező ügyvédi szólásszabadság intézményével akként kívánták összhangba hozni, hogy az ügyvéd ellen védőbeszédében elkövetett izgatás és hasontermészetű büncselekmények miatt csak akkor lehessen helye bünvádi eljárásnak, ha az ügyvédreilletékes fegyelmi bíróság előzetesen fegyelmi eljárás útján kimondotta, hogy a fennforgó eset összes körülményeinek méltatása mellett az ügyvédet mentesség nem illeti.

Értesüléseim szerint az igazságügyi kormány az ügyvédi kamarák most kifejtett javaslatát *aggályosnak* tekinti, amennyiben abban a meggyőződésben van, hogy: „a büntetendő cselekmény elkövetése a perbeli képviselő részéről sohasem szükséges, sem a magánjogi, sem a büntetőjogi ügyben szereplő ügyfél érdekében”.

Úgy véljük, hogy az igazságügyi kormánynak ide vonatkozó álláspontja és különösen most ismertetett indoka nem helytálló, mert hiszen egyfelől maga a törvényhozó mentességet biztosított az ügyvédnek és az ügyfélnek egyaránt akkor, amikor hatóság előtt folyamatban lévő ügyben tárgyalás alkalmával szóval vagy ígírásban az ügyre és az ügyfélre vonatkozólag, vagy nem is az ügyfélre vonatkozólag, de az ügyvel összefüggően és az ügyfél érdekében szükséges módon történt a rágalmozó vagy becsülétsértő tényállítás. Másfelől utalunk arra is, hogy a jogos kritika a védelem hevében éppúgy átcsaphat az izgatás határain, amint hogy a törvényhozás által is elismerten átcsaphat és átcsap az egyéni becsület tiszteletben tartásának törvényhozásilag előírt határain.

Már azért sem oszthatjuk azt a felfogást, hogy az ügyvédi kamarák ismertetett törekvése *aggályosnak* volna mondható, mert hiszen az ügyvédi kamarák nem kívánják a mentességet az összes esetekre, hanem csak azon kivételes esetekre, amelyeket a fegyelmi bíróság a fennforgó eset összes körülményeinek méltatása mellett ilyenként ki fog jelölni. Úgy véljük, hogy akkor, amikor az Ü. R. szabályai értelmében a királyi ügyészséget a kamarai ügyész mellett megilleti a vádemelésnek és a jogorvoslatnak joga, amikor fegyelmi ügyekben felsőbb fórumként az „ügyvédi tanács“ ítélkezik, melynek egyfelől tagjait az ügyvédek közül a magyar kir. igazságügyminiszter úr nevezi ki, másfelől ezen öttagu tanácsnak 3 tagja nem is ügyvéd, hanem bíró, úgy meggyőződésünk szerint az ügyvédi szólásszabadságnak érdekében javasolt nagyobb fokú mentesség a gyakorlatban visszaélésekre nem fog vezethetni.

A mentelmi jog fent ismertetett kettős, lényegileg különböző intézményének — a felelőtlenségnek és a sérthetetlenség-

nek — érdekes kombinációját képezi az Ügyvédi Kamarának most ismertetett javaslata. Az ügyvédi kamarák — mint kifejeztük — nem kívánják azt, hogy az ügyvéd által elkövetett bűncselekményért csupán a Kamara vonhassa feleletre a bűncselekményt elkövető tagját, hanem megelőgszük azzal, hogy az illető ügyvéd ellen az ily természetű bűncselekmény miatt a bűnvádi eljárás csak akkor legyen megindítható, ha az illetőnek fegyelmi bírósága idevonatkozólag a bűnvádi felelősségre való vonhatásra nézve nyilatkozott.

Úgy tudjuk, hogy az ügyvédi kamarák az ügyvédi immunitás kérdésével és illetve az igazságügyi kormánynak ezen intézménnyel kapcsolatban elfoglalt álláspontjával, a közel jövőben behatódóbban fognak foglalkozni. Ez okból talán nem volt kár a hivatottaknak figyelmét a most előadottakra felhívni.

Dr. Kramer Emil,

a budapesti ügyvédi kamara ügyésze.

A Budapesti Ügyvédi Kamarai választások február első felében folytak le. A szavazásban a bejegyzett ügyvédeknek $\frac{3}{4}$ része részt vett, ami eddig még elő nem fordult. Ez a nagy érdeklődés annak jele, hogy az ügyvédség mai válságos helyzetében az ügyvédi kamarától vár segítséget és erélyes, céltudatos fellépést. Reméljük, hogy a tisztikar és a választmány ennek a várakozásnak és bizalomnak meg fog felelni.

Telekkönyvi perenkívüli ügyben nincs helye perköltségmarasztalásnak. A másodbíróság csak az elutasított folyamodó terhére és ingatlantulajdonos javára költséget állapított meg. A Kuria Pk. V. 6323/1925. sz. határozatával a költségmarasztalást hatályon kívül helyezte, mert a telekkönyvi rendtartás nem tartalmaz olyan rendelkezést, amelynek alapján telekkönyvi perenkívüli kérvényi ügyekben az ellenérdekű felek egymás javára költséghen volnának marasztalhatók. A kamarai jelentés figyelmébe ajánljuk a Kuria ezen döntését; érdemes volna a miniszter figyelmét az e téren fennálló helyzetre, mint élő jogunknak egyik hiányosságára ráirányíttatni.

Jogélet.

Szűts Miklós †. A filozofus, tiszta derűje ömlött el egész lényén és jogászai működésében is filozófiai neveltsége kerekedett felül. A filozófiai műveltség adta meg gondolkodásának szabadságát és irásainak külső csiszoltságát, amihez születési ajándéku hozta magával egy emelkedett érzésvilág nemességét és előkelőségét. Magyar közmondás szólása a félelem jellemzésére, hogy úgy félti, mint a szemé világát. Szűts Miklóst szemévilágának, az ő tisztánlátó szemévilágának feltétele vitte a curiai bírói székből a korai nyugdíjba. A szaklapokban közölt írásaiiban még jobban érvényesült az ő egyetemes